

6. INVENTARI DE LES MINES D'AIGUA SANTJUSTENQUES

per Juli Ochoa Gonzàlez

amb la col·laboració de Francesc Riera Prenafeta i Albert Riera Prenafeta

Sant Just Desvern és un poble on les mines d'aigua són relativament nombroses, se'n poden comptabilitzar una trentena dins del nostre terme municipal. Encara que totes aquestes mines siguin anàlogues, pel que fa a la seva finalitat i a la tecnologia constructiva emprada, dins d'aquest conjunt es poden distingir dos grups diferenciats:

A) Mines de llarg recorregut. Són mines que tenen l'origen en una finca determinada i duen les aigües a través d'altres propietats fins a destinacions allunyades, sovint situades en d'altres poblacions veïnes.

B) Mines de petit recorregut. En la major part dels casos transcorren per dins dels límits d'una mateixa finca, les seves aigües són, generalment, per al propi consum.

Per tal de confeccionar el present inventari, hem seguit el criteri de diferenciar aquests dos tipus de mines, assignant un codi de dos dígits a cada un d'ells. Aquests dos dígits van seguits d'uns altres dos, que indiquen l'ordre de cada mina dins del seu grup, que han estat determinats per la situació dels caps de les mines dins l'àmbit de la vall de Sant Just.

Així doncs, el catàleg de les mines d'aigua santjustenques és el següent:

01 - MINES DE LLARG RECORREGUT

01.01 - Mina de la Torreblanca

01.02 - Mina Vidal

01.03 - Mina dels Casalots

01.04 - Mines Erasme i Falguera

02 - MINES DE CURT RECORREGUT

02.01 - Mina de l'era de can Modolell

02.02 - Mina dels horts de can Ginestar

- 02.03 - Mina de la font de la Bonaigua
- 02.04 - Mina del mas Cardona
- 02.05 - Mina de can Candeler
- 02.06 - Mina vella de can Cortès
- 02.07 - Mina petita del torrent Bo
- 02.08 - Mina del torrent de can Biosca
- 02.09 - Mina de can Baró
- 02.10 - Mina superior de can Baró
- 02.11 - Mina de la font de la Noguera
- 02.12 - Mina interior de can Carbonell
- 02.13 - Mina exterior de can Carbonell
- 02.14 - Mina de can Vilà
- 02.15 - Mina de safareig de can Vilà
- 02.16 - Mina de ca n'Oliveres
- 02.17 - Mina de can Padrosa
- 02.18 - Font del Broll
- 02.19 - Font de can Solanes o font del Moro
- 02.20 - Mina superior de can Coscoll
- 02.21 - Mina occidental de can Coscoll
- 02.22 - Mina de can Gelabert

Val a dir que el present catàleg no es pot considerar de cap manera com una invitació al lector per visitar aquestes mines. Cal tenir molt en compte que es tracta de propietats privades que formen part integrant de les finques a les quals serveixen. Moltes d'aquestes finques encara fan ús de les seves aigües, no tan sols per regar, sinó fins i tot per beure'n, en alguns casos.

Les nombroses visites a les mines efectuades per aquest grup per tal de dur a terme aquest estudi han estat fetes amb el consentiment dels propietaris, llevat d'un cas antic en què, per ignorància, no es féu així, la qual cosa motivà un lleu conflicte amb cert masover una mica temperamental, solucionat poc després en parlar amb l'amo.

També podem mencionar el cas d'unes altres quatre possibles mines, l'existència de les quals no hem pogut confirmar, encara que en tenim alguna notícia, a l'haver estat pràcticament impossible posar-nos en contacte amb els respectius propietaris o persones autoritzades que ens permetessin d'accedir-hi.

Tornem a insistir, doncs, que el present catàleg no pot ser considerat sota cap concepte com una mena de guia turística de les mines del nostre poble.

Fet aquest advertiment, passem a descriure cada una de les diferents mines catalogades.

01.01: MINA DE LA TORREBLANCA

Aquesta mina, que amb tota seguretat és la més coneguda, almenys de nom, de totes les mines santjustenques, és la que presenta el recorregut més complex, ja que els seus nombrosos ramals drenen pràcticament la major part de les rieres i torrents que es troben a la part alta del nostre terme municipal.

El cap més allunyat del poble està situat al fons de Les Fatjones.

En aquell indret, una caseta de maons, generalment coberta de bardisses, constitueix el registre d'entrada. Quan franquem la seva portella i davallam unes escales, trobem una galeria força malmesa que va a incidir prop del sector del floreig. Ja a la galeria principal, si la seguim aigües avall, trobem un salt d'aigua fet a costa d'un pou de buidatge, que ens duu a un nivell inferior.

Caseta de registre que accedeix al sector inicial de la mina de Les Fatjones.

Des d'aquest punt la galeria va seguint perfectament el curs de la riera i rep, per la dreta, les aportacions d'un curt ramal provinent del torrent que baixa per darrera de can Fatjó. Després creua per sota de l'aiguabarreig d'aquesta riera amb el torrent de la font del Ferro i arriba a una feixa contigua, en guaret des de fa molt temps, on es troba un pou de registre, el brocal del qual ha estat restaurat no fa gaires anys per aquest grup d'espeleologia.

Al fons d'aquest pou, a més de la galeria descrita, hi arriba un altre ramal provinent del torrent de la font del Ferro, el qual té el seu cap poc més avall de can Baró, la seva principal característica és el fort desnivell que presenta, que se supera amb tres ressalts gairebé consecutius i altres trams de fort pendent.

Un altre cop a la galeria principal, i aigües avall del pou de registre, trobem a mà dreta una portella que dóna a la riera. En aquest sector es troba el trenc que, a través d'un aqüeducte exterior, du una part de l'aigua a la bassa de can Vilà. Poc més endavant es troba, també a mà dreta, un nou ramal que baixa del torrent que ve del bosc de can Carbonell.

La galeria segueix riera avall per damunt de la seva riba esquerra fins a arribar a l'alçada de can Vilà, on rebia les aportacions d'un gran pou allà existent, el qual incrementava considerablement el cabal d'aquesta mina. A l'exterior, encara es conserva una caseta que albergava les dues bombes emprades per elevar l'aigua.

Poc més avall, una moderna ensulsiada del sostre ha esdevingut accidentalment una nova via d'accés a la mina.

Seguint la galeria, després d'haver passat per un tram pràcticament curull de guineus mineralitzades, trobem a mà esquerra l'arribada de l'important ramal que prové del torrent Bo.

Aquest ramal té el seu cap a l'embut de la font Beca, fons on conflueixen les tres torrenteres que originen l'esmentat torrent.

El seu floreig és espectacular, amb diverses deus d'aigua, alguna de les quals arriba a emetre un raig del gruix del canell d'un home, fins i tot, en èpoques de prolongada sequera.

Poc més avall del floreig trobem un tram impressionant on la galeria presenta una alçada superior, en alguns punts, als quatre metres. Això obeeix al fet d'haver unit dues galeries fetes l'una damunt de l'altra per causa, sens dubte, d'algun malentès hagut entre els constructors de la mina.

Passat aquest tram de sostre alt, la mina perd nivell, aprofitant un pou de buidatge, i s'adreça al camí que remunta el torrent, al qual segueix en sentit descendent.

És aquí on trobem un pou que comunica amb l'exterior per una caseta de registre, actualment tapiada, que constituïa el principal accés a tot aquest sector.

Poc més avall, la galeria descriu un brusc gir a l'esquerra i es precipita per un pou de vuit metres cap a un nivell inferior. Aquest nou sector, regat constantment per la cascada que baixa pel pou, és el que presenta els fenòmens reconstructius de major envergadura de totes les mines santjustenques, amb llargues estalactites que sobrepassen els set centímetres de gruix.

Boca d'accés al ramal del torrent Bo.

Més endavant, un curt ramal a la dreta ens duu a una caseta de registre, coneguda per caseta de l'Òscar, junt a la qual hi ha un antic sobreexidor. Actualment, aquest sobreexidor ja no actua, ja que les aigües d'aquest ramal van, conduïdes per un tub, a nodrir uns vivers propers.

Poc més avall del ramal que duu a la caseta de l'Òscar retrobem la galeria principal. Si la seguim, entrem en un llarg tram on les parets de marga es troben perillosament soscavades. Així arribem prop de can Biosca, on trobem uns grans dipòsits subterranis seguits d'un pou amb sortida a l'exterior, el fons del qual duu a un nivell inferior. Des d'aquí, un tub gros de ciment ocupa la galeria i dificulta la

progressió. Una darrera portella de registre situada al costat de can Biosca constitueix el darrer accés a aquesta mina.

Des de can Biosca la mina continua ja per tub, sense galeria, en direcció cap al poble. Passa pel costat de can Candeler i segueix pel cantó del camí que duu a la masia, on, de tant en tant, es poden veure els purgadors construïts per sagnar l'aire de la canonada.

Una important pèrdua en creuar el carrer de la Salut, lloc on abans hi havia hagut un tram d'aqüeducte exterior, ha donat lloc a una moderna "font" al capdamunt de la baixada del Mas Cardona, on molta gent va ara a agafar aigua.

Al tram superior del carrer de Bonavista, a l'alçada de l'antic Pou de les Ànimes, trobem un nou tram de galeria, actualment inaccessible.

*Aqüeducte, avui desaparegut, que es trobava on ara hi ha el carrer de la Salut.
Fotografia: Col·lecció Quintana - Cortès.*

Des d'allà, l'aigua continuava fins als antics dipòsits de la Companyia d'Aigües de Sant Just Desvern, situats al costat del mercat, on ara es troba el supermercat Elena. Una petita trapa de ferro que hi ha a l'interior, prop de l'entrada, com també la clau d'accés als dipòsits, són testimonis d'aquelles instal·lacions.

Des dels dipòsits, i ja per canonada, les aigües baixaven pel carrer de Badó, places Campreciós i Verdagner, i Camí del Fondo fins a trobar l'avinguda de la Indústria. Una posterior modificació feta l'any 1934 fa que les canonades, en sortir dels dipòsits, passin pels carrers de Bonavista, Marquès de Monistrol (on fou

instal·lada, al capdamunt, una font que es nodria amb l'aigua d'aquesta mina), i Josep Padrosa fins a trobar l'abans esmentada avinguda de la Indústria, per la qual baixaven fins a la Torreblanca, on les aigües eren emmagatzemades en els dos dipòsits existents a la part alta de la finca

Longitud total original en terme de Sant Just:5.715 metres.

Longitud de la canonada de 1934:.....595 metres.

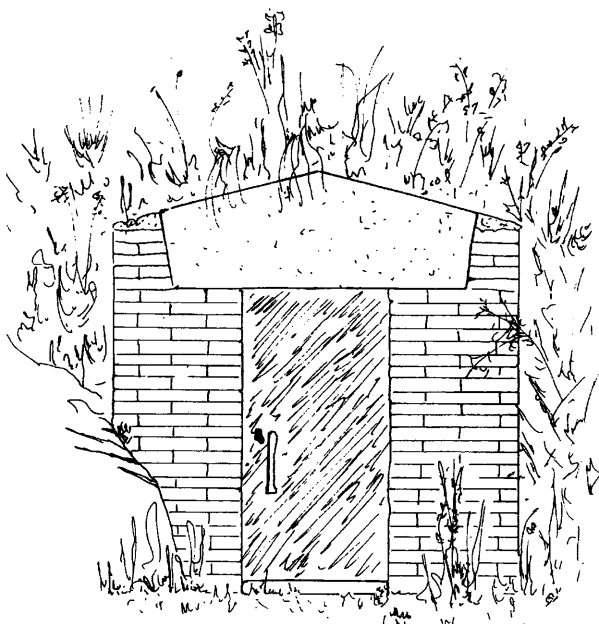
Recorregut explorat:.....2.370 metres.

Sector topografiat:2.370 metres.

01.02: MINA VIDAL

El floreig d'aquesta mina es troba situat en les immediacions de la masia de can Cortès, a cosa de menys d'una cinquantena de metres de la casa, entremig d'aquesta i de can Biosca.

La galeria va a cercar el llit del torrent de can Biosca, on rep les aportacions d'un curt ramal que li arriba des d'un pla superior, i va continuant aigües avall fins a arribar a l'aiguabarreig d'aquest torrent amb el de can Cortès, on un curt ramal graonat ens duu a una trapa de sortida a l'exterior, prop de les instal·lacions de la companyia ENHER.

Portella d'entrada a la mina Vidal, situada a la baixada del Mas Cardona.

Després de passar pel costat de can Candeler, la galeria s'intersecta amb la mina d'aquesta masia on, per tal d'evitar que les aigües d'ambdues mines es barregin, fou construït un distribuïdor que permetia tal creuament. Aquest distribuïdor, lleugerament malmès, encara es conserva.

Passada aquesta cruïlla i continuant per la galeria principal, es troba, tot seguit, un curtíssim ramal cec a la dreta. Si continuem, arribarem a la baixada del Mas Cardona, on hi ha una altra portella de registre, la qual havia estat colgada fins fa cosa d'un parell d'anys.

Més endavant, trobem un curt tram sifonant que ens duu a situar-nos paral·lels al passeig de la Muntanya, en un sector tallat modernament per les diverses construccions que s'hi han fet darrerament. En aquest punt hi havia hagut un esvoranc a la paret de la mina que arribava a sortir a l'exterior i permetia d'accedir-hi.

A partir d'aquí, la mina deixa d'anar paral·lela al passeig de la Muntanya i passa per can Padroseta, continua entre Can Ginestar i la torre Pons, i es dirigeix cap al Parador creuant els carrers de Carles Mercader i Verge dels Dolors. A la cantonada del carrer de Miquel Reverter amb aquest darrer, a la desapareguda "Torre de les Xinxilles", havia tingut un registre d'accés.

Des d'aquí, la mina creua el passatge de Joaquim Petit i el tram inferior del carrer de la Sala, per continuar paral·lela a la Rambla per sota de les cases del cantó dels números parells. Un curt ramal, situat a la dreta, seguia el carrer de Font.

Entre els carrers Major i Catalunya es troba un nou ramal curtíssim a la dreta, i a la cruïlla amb el carrer de l'Electricitat hi ha una darrera portella de registre que dona a l'exterior, dins d'un jardí privat.

Sota els pins que es troben darrera de la gasolinera hi ha l'inici d'un ramal que anava cap a can Modolell creuant la carretera, mentre la mina fa un fort gir a l'esquerra, i va a cercar el passatge de Carbonell. Abans d'arribar-hi, gairebé sota les cases senars del carrer de Bonavista, trobem un últim ramal, curt, a la dreta.

Un detall curiós de destacar és que la galeria de la mina, en el tram comprès entre la corba i el ramal abans descrits, s'intersecta amb part de les restes d'una vila romana que hi va haver en aquell indret, la qual, en el seu moment, va donar el magnífic mosaic de la Bateria, descobert l'any 1884, lamentablement perdut.

Un tall, a l'alçada de mig passatge de Carbonell, impedeix de continuar.

A partir d'aquest punt, la mina salvava el torrent d'en Mateu, i, ja en terme municipal d'Esplugues, entroncava amb una altra mina, coneguda com a "Mina

d'Esplugues", en un indret situat al costat de la carretera de Pedralbes, més o menys a l'alçada d'on ara es troba la casa Nestle. Des d'allà, les dues mines, ja unides i formant-ne una de una sola, s'encaminaven cap a l'actualment desapareguda mansió de can Rosàs.

Longitud total en terme de Sant Just Desvern:2.307,00 metres.

Recorregut explorat:1.791,65 metres.

Sector topografiat:1.791,65 metres.

01.03: MINA DELS CASALOTS

El floreig d'aquesta mina està situat en una partida de terra coneguda antigament amb el nom de "Calafata", que es pot situar prop de la Creu del Pedró, a les immediacions de l'escola Canigó.

Baixa pel que fou el torrent dels Casalots (actualment carrer de Sant Ferran) i una mica abans d'arribar a la cruïlla d'aquest carrer amb el de la Creu, on ara hi ha la urbanització edificada en els terrenys de l'antiga bòbila Cerdà, gira i segueix paral·lela al carrer de la Creu. A la cruïlla d'aquest amb el d'Àngel Guimerà hi havia un registre d'entrada, actualment tapiat.

La mina segueix fins a l'Hostal Vell i baixa pel carrer de la Creu fins al de Bonavista, on remunta aquest carrer fins a arribar al capdamunt del carrer de Badó, on encara hi ha una portella d'accés.

Des d'allà, per la plaça de Campreciós, arriba fins a Can Ginestar.

Longitud total:1.020 metres

Recorregut explorat:382 metres.

Sector topografiat:382 metres.

01.04: MINES ERASME I FALGUERA

El cap de la mina es troba situat al bell mig de la riera de Sant Just, uns metres més amunt d'on ara hi ha el pavelló poliesportiu. Dins del clos d'aquest, entre la piscina municipal i el llit de la riera, una moderna trapa de ciment constitueix un recent registre d'accés a la mina.

Poc més avall, tot just davant del punt on havia estat situada la coneguda font de la Bonaigua, hi ha una caseta de maons que és l'entrada original d'aquesta part del cap de la mina.

La galeria segueix riera avall, en sentit paral·lel al seu curs i a pocs metres d'ella, anant tota l'estona per la seva riba dreta.

Després d'haver creuat per sota del carrer de l'Onze de Setembre, una mica més amunt del pont, trobem que la mina presenta un nou registre d'accés darrera de la més oriental de les pistes de tennis de Can Melich.

Passat aquest punt, la galeria torna a seguir la riera. Existeix en aquest sector el modern trenc que duu, per canonada, una part de l'aigua cap a can Coscoll, copropietària d'aquesta.

La mina, en passar sota les feixes que la masia de can Roldan té arran de la riera, presentava en una d'elles, ja tapat, un pou de buidatge que fou escapçat fa alguns anys.

Ja sota l'avinguda de la Riera, la mina segueix fins a arribar a l'alçada de la moderna planta de la Inspecció Tècnica de Vehicles (ITV), al costat de la qual, en una petita illa enjardinada, encara es conserva una caseta de registre que duu gravada la data de 1795 a la llinda de la portella, que dona pas a un repartidor.

Estat actual de la caseta de registre situada a tocar de la ITV

A aquest repartidor arriba també un altre ramal de la mina, el cap del qual es troba situat a la fondalada termenal del torrent del Pou Nou, torrentera que baixa de la Penya del Moro, creua el mas Lluí, i separa les masies de can Roldan i can Gelabert.

La galeria passa entre can Roig i can Gelabert, a tocar d'aquesta darrera masia, i continua el seu recorregut, sensiblement paral·lel al curs de la riera.

A un centenar de metres d'haver deixat can Gelabert, la galeria presenta un suau gir a l'esquerra que la fa anar a trobar el llit de la riera, on, poc després, ateny l'abans esmentat repartidor de 1795.

A partir d'aquest punt, les aigües que arriben es divideixen en dos ramals: el primer, que anomenaren Dusai-Falguera, duu, mitjançant una canonada soterrada dins d'una rasa, la meitat d'aquestes aigües a la Torreblanca i a can Falguera, per parts iguals, i té el dipòsit repartidor a l'alçada del pont de la carretera que creua la riera. El segon ramal, que anomenarem Erasme, duu l'altra meitat de les aigües, per galeria de mina, a l'antiga mansió d'Erasme de Gònima, que és l'actual col·legi santfeliuenc de les Religioses Filles del Bon Salvador, conegut popularment com "les monges franceses".

A causa de no haver pogut accedir a l'interior d'aquest sector de la mina, ignorem les condicions en què es pot trobar el ramal Erasme, com també l'estat de la canonada Dusai-Falguera. L'aigua, però, arriba en abundor a la bassa que tenen als horts les monges abans esmentades. Tot i així, no s'augura una vida gaire llarga a aquesta mina, ja que en els seus sectors inicials, als quals hem pogut accedir, hem constatat que la galeria es troba pràcticament reblerta de sediments, els quals, tard o d'hora, acabaran per encegar-la.

Longitud total en terme de Sant Just:4.085,00 metres.

Recorregut explorat:1.701,80 metres.

Sector topografiat:1.701.80 metres.

Arribada de l'aigua de la mina a la finca de ca l'Erasme.

02.01: MINA DE L'ERA DE CAN MODELELL

El cap d'aquesta mina es troba a l'alçada de l'Hostal Vell. Des d'allà, la galeria travessa el carrer de Bonavista per sota de la casa que havia estat del doctor Ribalta, passa per sota del Sanatori i travessa el carrer Major a l'alçada del carrer de Montserrat. Allà fa un gir a l'esquerra i segueix el curs d'aquest darrer fins al darrera de l'antiga central del carrer de l'Electricitat. Més endavant, entre la gasolinera i el "Pub Bright" hi ha una trapa de ferro que constitueix un registre d'entrada a aquesta mina. A partir d'aquest punt, la galeria travessa la carretera duent dues conduccions: una canaleta i una canonada. Una d'elles duia l'aigua d'aquesta mina, mentre que l'altra duia també cap a can Modolell la part d'aigua de la mina Vidal que li pertocava. Un cop travessada la carretera, la mina finalitza on havien estat els safareigs contigus a l'era de can Modolell.

Longitud total:590,00 metres.

Recorregut explorat:61,23 metres.

Sector topografiat:61,23 metres.

02.02: MINA DELS HORTS DE CAN GINESTAR

Aquesta mina té l'origen davant de can Miquelitus, on el pou és tot just el de prova de la mina, la qual no enllaça amb ell perquè ja s'havia trobat prou aigua abans d'arribar-hi. Des d'allà creuava la carretera de la Muntanya i baixava cap a la riera, passant pel costat del conegut "Roure d'en Ginestar", tallat fa alguns anys. El seu curt recorregut finalitzava en una caseta situada junt a les dues basses que hi havia als horts de can Ginestar, situats al costat de la desapareguda font de la Bonaigua, els quals regava.

Longitud aproximada: 145 metres.

02.03: MINA DE LA FONT DE LA BONAIGUA

A la riera, al costat de l'Institut de Batxillerat, encara es conserven uns grans plataners que, en el seu temps, emmarcaven la font. Aquesta es troba darrera seu, totalment soterrada, a cosa d'uns quatre metres de fondària.

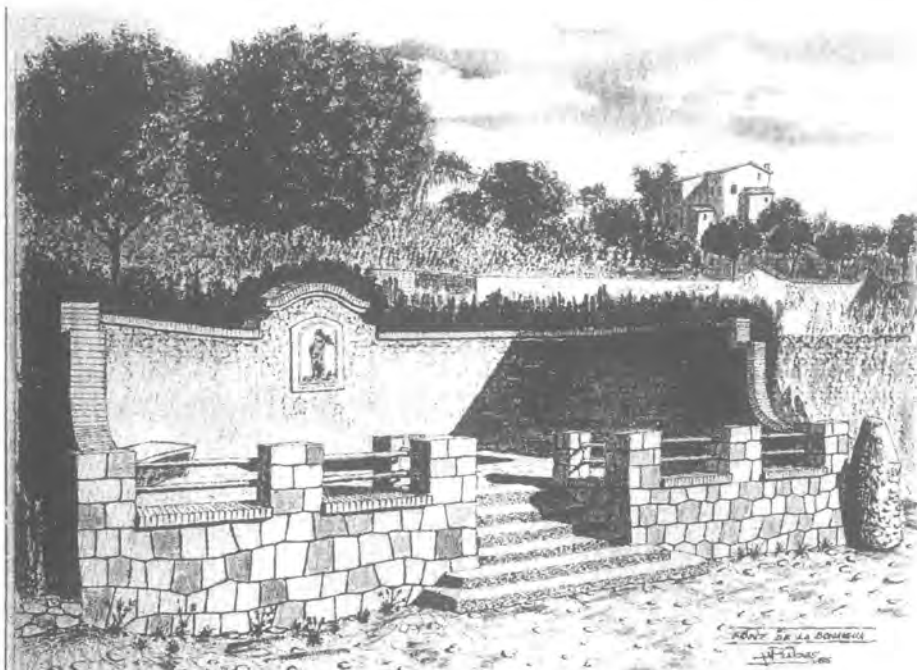
La curta mina que nodria aquesta font passava per sota d'on ara és l'Institut. Tenia el seu cap a la vora de can Miquelitus. Al revolt que fa la carretera de la Muntanya sota els Pins de can Miquelitus hi havia hagut una portella de registre, recentment desapareguda.

La mina encara brolla, i les seves aigües van a parar al col·lector de la riera a través d'un esvoranc situat al sector terminal del darrer afluent per l'esquerra de l'esmentat col·lector.

Longitud total:.....165 metres.

Recorregut explorat:165 metres.

Sector topografiat:165 metres.

La desapareguda font de la Bonaigua. Dibuix de Josep M. Ribes i Vivés.

02.04: MINA DEL MAS CARDONA

La portella d'accés es troba a la baixada del Mas, en el marge d'un petit pla al qual s'accedeix per un pontet que creua la torrentera. Consta d'una galeria que s'endinsa en direcció al nucli urbà.

Longitud aproximada: 90 metres.

02.05: MINA DE CAN CANDELER

La boca d'aquesta mina es troba al llit del torrent, una mica més avall de la masia, entre aquesta i les instal·lacions de la companyia ENHER.

Franquejant-la, trobem una galeria que en poc tros és intersectada per la mina Vidal. Passada la cruïlla, un curt tram ens condueix al cap de la mina.

Tot aquest darrer sector es troba actualment força contaminat.

Longitud total:131,50 metres.

Recorregut explorat:131,50 metres.

Sector topografiat:131,50 metres.

02.06: MINA VELLA DE CAN CORTÈS

La portella d'accés, sovint coberta de bardisses, es troba molt a prop de la masia, al mateix llit del torrent i a la seva riba esquerra. Franquejant-la, trobem una malmesa galeria, plena d'enderrocs d'antigues esllavissades, que va remuntant, amb un pendent molt acusat, l'entre canal que separa els torrents de can Cortès i de can Biosca.

Longitud aproximada: 85 metres.

02.07: MINA PETITA DEL TORRENT BO

La caseta d'accés a aquesta mina es troba situada a menys d'un centenar de metres més amunt de la caseta tapiada del ramal del torrent Bo de la mina de la Torreblanca, a l'altra banda del camí i un xic allunyada d'aquest.

Al poc de franquejar la portella trobem un petit ramal cec a mà esquerra, que apunta cap a una possible connexió amb la mina de la Torreblanca.

La curta galeria d'aquesta mina segueix inicialment un curs paral·lel al de la mina principal, fins a arribar al seu darrer tram, en què descriu una suau corba a la dreta i va a cercar la més meridional de les torrenteres que formen l'embut de la font Beca, on es troba el seu cap.

Longitud total:.....84,30 metres.

Recorregut explorat:84,30 metres.

Sector topografiat:.....84,30 metres.

02.08: MINA DEL TORRENT DE CAN BIOSCA

S'intueix el pas d'una mina pel bell mig del torrent de can Biosca, pel fet d'haver-hi trobat les restes de tres pous de buidatge seccionats, ja fa temps, per un rebaix de terres. Actualment, aquests pous estan pràcticament curulls i és difícil la seva localització.

Longitud mínima aproximada: 120 metres.

02.09: MINA DE CAN BARÓ

Davant mateix de la casa, al llit del torrent de la font del Ferro, trobem la boca de la mina, la qual dona pas a una curta galeria que remunta el torrent. Des de la boca, una canal d'obra duu l'aigua d'aquesta mina fins a un pou proper.

Longitud total:.....36 metres.

Recorregut explorat:36 metres.

Sector topografiat:.....36 metres.

02.10: MINA SUPERIOR DE CAN BARÓ

Situada aproximadament a la cota 250, en una de les branques que conformen el torrent de la font del Ferro. Aquesta mina basteix encara actualment la masia de can Baró. Al seu peu hi havia dues basses on anava molta gent a banyar-se. Tant les basses com la boca de la mina es troben actualment colgades, arran d'unes pluges que van arrossegar el runam produït en construir-se el Club de Tennis Pedralbes.

Longitud aproximada: 60 metres.

02.11: MINA DE LA FONT DE LA NOGUERA

Sortint de can Carbonell en línia recta cap a can Marlès, a uns dos-cents metres de la masia, en la més oriental de les torrenteres que baixen del turó de la Coscollera, es troba la boca d'aquesta mina, la qual dona pas a una galeria molt curta i lleugerament sinuosa.

Longitud total:.....33,60 metres.

Recorregut explorat:..... 33,60 metres.

Sector topografiat:33,60 metres.

02.12: MINA INTERIOR DE CAN CARBONELL

Es tracta d'una galeria sensiblement rectilínia, amb tres pous de buidatge, la boca de la qual es troba situada a l'interior d'una de les dependències de la masia.

Longitud total:.....111,33 metres.

Recorregut explorat:.....111,33 metres.

Sector topografiat:.....111,33 metres.

02.13: MINA EXTERIOR DE CAN CARBONELL

La boca original d'aquesta mina ha desaparegut, com també el seu tram inicial, i queda només una rasa coberta encara en un punt per l'antiga volta de la mina, com si es tractés d'un petit pont. Darrera seu ja es troba la galeria, la qual va remuntant la petita torrentera que hi ha entre can Carbonell i can Vilà, fins a trobar el seu floreig.

Longitud total:138,31 metres.

Recorregut explorat:138,31 metres.

Sector topografiat:138,31 metres.

02.14: MINA DE CAN VILÀ

Situada al darrera de la casa, gairebé al costat del camí que duu a l'antiga pedrera "Loli".

Quan entrem per la boca, trobem que la major part del seu primer terç està totalment bastida. El segon terç és possiblement el més interessant. Hi trobem, primer, un ramal a mà esquerra que finalitza suspès en un pou que presenta una sortida a l'exterior. Tot seguit trobem un sector en fort pendent que descriu una brusca ziga-zaga i ens duu a un pou de buidatge, darrera el qual mor la galeria. Tot aquest sector està bellament concrecionat. Remuntant el pou, trobem una galeria superior que constitueix el darrer terç d'aquesta mina.

Longitud total:142,60 metres.

Recorregut explorat:142,60 metres.

Sector topografiat:142,60 metres.

02.15: MINA DEL SAFAREIG DE CAN VILÀ

Darrera del safareig que es troba al nivell de la carretera de la Muntanya, hi ha un dipòsit subterrani nodrit per una mina d'aigua que generalment està completament inundada, i que arriba a sifonar la volta. A aquest dipòsit, s'hi pot accedir per una curta galeria descendent, la boca de la qual es troba en un marge proper.

No podem precisar la longitud total d'aquesta mina, atès que la volta sifonant impedeix tota progressió.

02.16: MINA DE CA N'OLIVERES

A un centenar de metres al nord-est de la masia es troba una rasa, en un dels extrems de la qual hi ha la boca de la mina, tancada amb una portella de fusta.

Franquejant-la, trobem una galeria que va remuntant la torrentera. En el cap d'aquesta galeria hi ha un petit pou ascendent, amb sortida a l'exterior, que ens situa en un curt nivell superior, on es troba el floreig de l'aigua.

Longitud total:65,10 metres.

Recorregut explorat:65,10 metres.

Sector topografiat:65,10 metres.

Porta de fusta que dona accés a la mina de ca n'Oliveres.

02.17: MINA DE CAN PADROSA

Al llit de la torrentera que, baixant de la Coscollera, passa pel costat de ca n'Oliveres, gairebé a l'alçada del mig d'una hipotètica perllongació dels carrers Perdus i Caçadors, es troba el cap d'aquesta mina. La seva única galeria es dirigeix en línia recta fins a can Padrosa i presenta un registre d'accés darrera i més amunt de les indústries que es troben al final de l'esmentada torrentera.

Longitud aproximada: 360 metres.

02.18: LA FONT DEL BROLL

Tot i que una gran part del recorregut d'aquesta conducció d'aigües transcorre per dins del terme municipal de Sant Feliu de Llobregat, ha estat inclosa entre les mines santjustenques pel fet d'haver estat construïda per al forniment d'una masia del nostre poble.

El cap de la mina, actualment inaccessible a causa d'una gran ensulsiada interior, es troba situat una mica al sud de l'antic abocador d'escombraries. La galeria va a trobar el curs alt del torrent que hi ha entre els vessants del turó Rodó i de la Peña del Moro, fins a arribar sota el fort revolt que descriu el camí de Santa Creu en creuar l'esmentat torrent. Tot just sota d'aquesta colzada es troba la caseta de registre que dona accés a la mina.

D'aquesta caseta sortia un rec que anava seguint paral·lel a la carena del coll de can Solanes, sense perdre alçada, fins a arribar a un punt en què traspassava la muntanya per una galeria de mina i sortia al vessant santjustenc, des d'on anava cap a can Solanes mitjançant un rec anàleg al de l'altre costat.

Actualment, la galeria que creua la muntanya està colgada i és il·localitzable. També, els recs esmentats estan pràcticament destruïts o soterrats, se'n poden localitzar només alguns fragments a cada cantó de la Peña del Moro.

Per les causes abans indicades, la longitud actual d'aquesta mina en terme de Sant Just es pot considerar nul·la.

02.19: FONT DE CAN SOLANES O FONT DEL MORO

Situada al costat esquerre del camí que puja a la Peña del Moro, darrera del safareig que hi ha rera la casa, aquesta mina presenta en el seu tram inicial un aspecte totalment diferent al de les altres mines, ja que forma una ampla galeria de pedres lligades amb argamassa, amb volta de canó, on les filades de les parets han estat resoltes mitjançant l'antiga tècnica anomenada "*opus spicatum*". Aquest tram de *cal i canto* finalitza en el fons d'una depressió exterior en embut, a l'altre cantó de la qual trobem una sala subterrània totalment plena d'aigua, d'on surten dues galeries també inundades. Les bellíssimes concrecions blanques que recobreixen les parets d'aquest sector fan que aquesta mina sigui, possiblement, la més bonica de totes les mines santjustenques.

Longitud total:33,20 metres (part subterrània).

Recorregut explorat:33,20 metres.

Sector topografiat:..... 33,20 metres.

Clotada de la font del Moro. Fotografia: Lluís Julià.

02.20: MINA SUPERIOR DE CAN COSCOLL

A mig vessant de la Penya del Moro, en el llit d'una torrentera i sota uns pins, es troba el brocal quadrat d'un pou de registre que constitueix l'accés principal a aquesta mina.

Davallant aquest pou, tot ell ricament concrecionat, trobem una galeria suspesa provinent d'un pou de buidatge.

Situats a la base del pou d'entrada trobem dues galeries: la primera, curta i amb fort pendent, és el cap de la mina; la segona, continuació de l'anterior, ens duu a l'exterior en poc menys d'una cinquantena de metres, per una portella situada al bell mig de la torrentera, totalment oculta per les bardisses.

Longitud total:72,25 metres.

Recorregut explorat:72,25 metres.

Sector topografiat:72,25 metres.

02.21: MINA OCCIDENTAL DE CAN COSCOLL

A l'oest de la masia, tot just al costat del camí, es troba la portella d'aquesta mina. Franquejant-la, trobem una sala rectangular, que generalment està inundada, i una curtíssima galeria situada al final d'aquesta.

Interior de la mina occidental de can Coscoll.

Longitud total:11,30 metres.

Recorregut explorat:.....11,30 metres.

Sector topografiat:11,30 metres.

02.22: MINA DE CAN GELABERT

Aquesta mina alimenta dues basses situades als horts que la masia de can Gelabert té al costat de la riera.

La boca, situada en un marge, dóna pas a una llarga galeria rectilínia que va travessant margues en el seu primer tram i llicorelles en el segon. Aquesta galeria finalitza en un pou ascendent que ens situa en un nivell superior.

Ja en aquest nivell superior, ens trobem en el mig d'una nova galeria que manté la mateixa direcció que l'anterior. Avançant per ella trobem un dels caps de la mina. A l'altre extrem s'incideix en el centre d'una nova galeria perpendicular on cada un dels extrems presenta en el seu cap una lleugera corba en direcció a la riera.

Aquesta darrera galeria és notablement baixa (un metre d'alçada) i té la particularitat que la volta està bastida mitjançant un encofrat de canyes, cas per ara únic a les mines santjustenques.

Longitud total:.....292 metres.

Recorregut explorat:292 metres.

Sector topografiat:292 metres.

A més de les mines abans esmentades, tenim encara notícia de la possible existència d'unes altres quatre mines, les quals no han estat catalogades, al no haver pogut efectuar sobre el terreny les oportunes verificacions, tal com abans es comentava. Aquestes mines són:

MINA DE CAN FREIXES

Sembla ser que aquesta masia disposa d'una petita mina, d'uns 15 o 20 metres de llargada, la qual té un abundant cabal d'aigua.

MINA DE CAN MARLÈS

Tenim notícia que a aquesta masia arriba una petita mina que té el seu cap al bosc de can Carbonell.

MINA DE CAN FATJÒ

A la bassa gran de can Fatjó hi arribava una curta mina, molt baixa de sostre, la qual provenia del torrent veí. Amb motiu de les modernes obres fetes a la masia, és probable que aquesta mina hagi desaparegut.

MINA DE LA FONT DE LA "XIMA"

Al fons d'un petit pla situat davant l'entrada de can Marlès es troba un safareig al costat del qual hi ha un pou rematat per una torre cònica de maons. Ens ha estat comunicat que al fons d'aquest pou arriba una galeria de mina que segueix el curs del torrent que baixa de can Cuiàs.

Torre de la font de la "Xima".

Fins aquí l'inventari que hem pogut confeccionar de les mines d'aigua santjustenques. Esperem de la benevolència dels lectors que sàpiguen disculpar qualsevol omisió o inexactitud en la qual haguem pogut incórrer.